

KULTŪRA

MENAS ✠ LITERATŪRA ✠ MOKSLAS

LAISVEI IŠSAUGOTI

Žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose verda diskusijos apie tai, ką kunigams ir Bažnyčiai reikėtų daryti ir ko nedaryti, ką kalbėti, kieno pusėje būti, kištis į politiką ar nesikišti, taikyti ar priešinti ir pan. Ir nors išmintis sako, kad norint suprasti vieniems kitus reikia ne tik ginčytis ir aiškinti, bet ir klausytis bei klausti – išminties žodžiai skęsta dideliame triukšme.

Kartais atrodo, kad Šventojo Rašto žodžiai – kas turi ausis, tas teklauso – jau mažai kam aktualūs, nes visi viską žino ir nori nežinantiems paaiškinti. Arba – išaiškinti tiesą tiems, kas ją supranta ne taip, klaidingai.

Kaip tokiam šurmuly neprisiminsi tylių knygų, filosofų ir išminčių, dykumos tėvų ir motinų, atsiskyrėlių ir šventųjų išminties. Ramių ir šviesių jų žodžių, lenkiančių mūsų skubrų ir nekantrų laiką. Vizijų ir regėjimų. Žinojimo, kuris neturi nieko bendro su vis labiau ciniškančia empirine mūsų patirtimi.

Štai kad ir tokia žinia: egzistuoja angelų rangas, kurio nariai rūpinasi Žemės kunigaikštystėmis – valstybėmis, tautomis ir karalystėmis. O kadangi angelas – dvasinė būtybė, kurią sudaro protas ir valia, natūralu, kad pačios didžiausios kovos, kaip ir dera, vyksta dvasiniame lygmenyje.

Ir šiuo metu tokios kovos tikrai vyksta – nereikia žvelgti į tolimus pasaulio kraštus, pakanka ir to, kas vysta pašonėje. Lyg katilė verda kunkuliuoja baimė ir meilė, melas ir protas, kvailumas ir kilnumas. Visos šios sąvokos glaudžiai susijusios ne tik su fiziniu pasauliu, bet ir su antgamte. Taip pat ir sąvoka „intelektualinės būtybės“ – ji apibūdina ir šviesiąją, ir tamsiąją pusę, ir stichijas, ir gaivalus, ir sostus, ir karalystes. Tik mes, žmonės, paikos ir tuščiagarbės būtybės, manome, kad tai taikoma mums.

Todėl mes tikime visokiomis sąmokslų teorijomis, nes taip paprasčiau ir ne taip baisu, kaip tikėti galinga „intelektualine būtimi“ – angelu arba demonu, galinga, baisia būtybe, akinančia savo galia. Ne tik karaliai ir politikai valdo valstybes. Ne tik jie įsakinėja ir liepia. Ne tik jie priverčia arba leidžia. Ir ne jie keičia pasaulį. Pasaulį keičia amžinoji kova, vykstanti tarp gėrio ir blogio. Juk neretai neįmanoma racionaliai paaiškinti nei Aušvico, nei Sibiro lagerių, nei Holodomoro ir kitų siaubingų dalykų.

Todėl išsaugoti laisvei ir apginti žmogaus orumui neužtenka tik žodžių, o kartais neužtenka netgi darbų. Reikia Dievo malonės. Reikia šviesios intelektualinės būties – galingosios Karalystės, Sosto, Viešpaties kariuomenės – globos.

Renata Šerelytė

Arkangelas Mykolas sveria sielą. Lukas Kranachas vyresnysis, 1506 m.

POILSIS II

*va ir vasara baigias greičiau negu mirksnis prieš mirtį
sutalpina savin šimtą tūkstančių vasarų gal
mes jau regim seniai ko visvien neišvengsim patirti
kai sugrižę ilgam šimtui tūkstančių metų atgal*

*mes sustojam prie upės o upėje pilna gyvybės
ir nutolstančioj pievoj mus stebi drugiai ir žiogai
ir atėjusios mūsų dvi švytinčios skaidrios būtybės
(aš labai pavargau tu taipogi labai pavargai)*

Aidas Marčėnas

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2021 m. suteikė 10 000 Eur paramą šeštadieniam „Draugo“ priedui „Kultūra“, projektui „Lietuvos kultūros sklaida ir kultūros paveldo išsaugojimas bei lietuviybės puoselėjimas pasaulyje“

Šio šeštadienio Kultūros turinys

1-as psl. Renata Šerelytė. Laisvei išsaugoti • **2-as psl. Leonas Peleckis-Kaktavičius.** Benjaminas Alekna ir sunkiausiomis valandomis išlikdavo optimistas ir... kompozitorius • **3-as psl. Nijolė Miliauskaitė.** Du eilėraščiai • **4-as psl. Algis Vaškevičius.** Pasaulio lietuvių kūrėjai – apie Kristijoną Donelaitį ir lietuviškąją tapatybę • **5-as psl. Astrida Petraitytė.** Širdingieji Vaižganto šeimos reikalai • **6-as psl. Audronė Girdzijauskaitė.** Atminties šuliniai (4). Ištrauka iš prisiminimų knygos • **7-as psl. Ieva Marija Mendeikaitė.** Ką karantino metu Lietuvoje veikia muzika ir jos atstovai • **8-as psl. Renata Šerelytė.** Krėslė su detektyvu. Apie nuostabųjį Frostą

Kitame numeryje: virtuali Kazio Varnelio piešinių paroda • Krėslė su detektyvu: kuo patrauklūs ir kaip nuspėjami mistiškieji detektyvai

Redaguoja Renata Šerelytė renata.serelyte@gmail.com • Maketuoja Jonas Kuprys

RAŠYTOJO UŽRAŠAI

Benjaminas Alekna ir sunkiausiomis valandomis išlikdavo optimistas ir... kompozitorius

Leonas Peleckis-Kaktavičius

Benjaminas Alekna – Vilniaus konservatorijos studentas, 1961 m.

Lietuvoje dar daug talentingų neįvertintų žmonių. Vienas jų – Panevėžyje gyvenęs, Antakalnio kapinėse amžino poilsio atgulęs kompozitorius Benjaminas ALEKNA (1925–2007). Kai susipažinome, buvo jau įpusėjęs aštuntąją dešimtį. Kelių simfonijų, baletų ir operetės, daugelio kantatų, siuitų, vokalių kūrinių, Mišių, mišparų, fortepijoninių pjesių autorius niekada nesireklamavo, o būti nepastebėtas turėjo daug priežasčių. Politinio kalinio, tremtinio praeitis ilgai lydėjo kompozitorius. Pirmąją pažinties dieną prisipažino: „Mane įpratino būti atsiskyrėliu“.

Prisiminė enciklopedijos sudarytojai

Niekada nelepintas dėmesio, naujasis pažįstamas, apie kurio egzistavimą pasufleravo jo žentas poetas, buvo maloniai nustebintas, kad jo gyvenimo ir kūrybos aprašymo prireikė Pasaulio lietuvių kompozitorių enciklopedijos sudarytojui Boleslovui Zubrickui. Tai – pirma enciklopedija, kurioje pateikta duomenų apie B. Alekna.

Taigi nieko, galima sakyti, apie jus nežinome, sakau pašnekovui, kaip jus reikėtų pristatyti. „Aš sakčiau taip: jaunas senis“, – juokiasi B. Alekna ir čia pat prisimena savo pirmąjį muzikos mokytoją Mykolą Karką, kuris ir 91 metų būdamas sakydavo, jog „po kamzelka“ – aštuoniolika.

Keturių dienų prireikė kompozitoriui, kol savo idomų, turiningą, tačiau ir prieštarinę gyvenimą sutalpino į keliolika enciklopedijai reikalingų eilučių, kol visus rankraščius susirado. Daugelis jų išdalyta ir yra dingę.

Tai buvo ir netikėta proga dar sykį sugrįžti į praeitį, prisiminti tai, ką paprastai yra linkęs palikti laiko teismui. Net pats nustebo, kiek darbų padaryta. Šimtai kūrinių. Tačiau kas už tos sausos statistikos, tik jis vienas težino.

Kūryba nelaisvėje

Jau buvo įstojęs į Vilniaus muzikos mokyklą, kai prasidėjo totalinė mobilizacija. Reikėjo pasirinkti: arba neva savanoriškai išvažiuoti į Vakarus, arba – į Rytų frontą. Taip 1943 metų rudenį buvo išvežtas į Pomeraniją, į Reicho darbo tarnybą.

Kai daugiau kaip po pusantų metų grįžo Lie-

tuvon, geri žmonės įdarbino Panevėžio mokytojų seminarijoje. O 1946-aisiais išlaikė egzaminus į Lietuvos valstybinę konservatoriją. Deja, neilgai ta laimė tęsėsi: 1948 m. balandžio 9 d. buvo apkaltintas sovietinės tėvynės išdavimu ir be jokio teismo dešimčiai metų prarado laisvę.

Kompoziciją pas kompozitorius Joną Bendorių studijavusiam B. Alekna tai buvo didelis smūgis. Kaip jaunas kūrėjas jau garsėjo sonatomis, įvairiomis variacijomis, vokaliniais kūrinių. Kas įskundė atviraširdį vaikina? Sunku pasakyti, sakė ponas Benjaminas, įtariamųjų daug. Kai atėjus nepriklausomybei nagrinėjo savo bylą, pastebėjo keletą keistų dalykų: joje – daug išplėsytų lapų, o liudininkai „išslaptinti“, – vyriškos pavardės paverstos moteriškomis ir atvirksčiai.

Septynerius metus teko praleisti lageryje, trejus – tremtyje. Ne bet kur – Kolymoje, ir už Magadano dar tūkstantis kilometrų. Apie trejus metus jį „grūdino“ anglių šachtoje.

Kai lagerio valdžia sužinojo apie be instrumento suorganizuotą chorą, susidomėjo B. Alekna, atvežė pianiną. Vėliau tame tarptautiniame lageryje net orkestrėli buvo subūres. Kokios „kultbrigados“ galiybės nelaisvėje, šypsodamasis sakė ponas Benjaminas, turbūt daug aiškinti nereikia. Tačiau jam svarbiausia buvo tai, kad vėl galėjo prisėsti prie pianino.

– Ten palikau daug savo kūrybos. Užrašęs ją dalinau tiems patiems politikams. Kokiam gabesniam dainininkui ar tiesiog mūsų pačių paskirtam darbų vykdytojui, kuris geresnį darbą duoda, kitiems muzikaliems bendrabyliams, – pasakojo B. Alekna. Kad pats iš lagerio visų kūrinių neišsiveš, kompozitorius neabejojo. Manė: nors tokiu būdu gal išliks.

Ar niekas po nelaisvės tų sonatų, pjesių nesugrąžino? Ne, sakė pašnekovas. Paleidžiant kiekvienas buvo išpėjamas: „Kad jokių ryšių nepalaidytumėte“. Iš viso lageryje sukurta daugiau kaip pusšimtis kūrinių. Iš jų tik kelis parsivežė.

Toji kūryba nelaisvėje susijusi su ne itin maloniais prisiminimais: kai būdavo kokia krata, visų pirma atimdavo natas. Net buvo apkaltinę, kad natomis perduodas politinius įvykius. Tačiau atima – vėl rašo, atima – vėl...

B. Alekna ir sunkiausiomis valandomis išlikdavo optimistas ir... kompozitorius. Kai jį dar studentą išvežė į Kauno saugumą, kameroje susirado vinį, braižė ant sienos natas. Vieniems juokas, kiti manė, kad vaikas jau išprotėjo, o Benjaminas mažė labai paprastai: „Gal rytoj sušaudys ar nunuodys, todėl elgsiuos kaip Archimėdas...“

Saugumiečių klasta

Liūdni netikėtumai persekiojo ir atbuvus „bausmę“ lageryje. Po septynerių metų atvažiavę iš Vilniaus saugumiečiai teiravosi: „O kas toliau?“ „Grįšiu į Konservatoriją Lietuvon“, – daug negalvodamas atsakė B. Alekna. „Ė, – sakė, – geras sūnus pirma tėvų važiuoja aplankyti“. Patarimas, regis, visai neprastas. Jei ne viena „smulkmena“: tėvai ir jaunesnysis brolis jau seniai buvo ištremti į Buriatiją-Mongoliją.

Šituo veidmainystės nesibaigė. Davė pasą, truputį pinigų, kiek švaresnį drabužį, į lėktuvą įsodino, o jau Ulan Ude sutiko karininkas. „Ilgam?“ – paklausė. „Tėvus aplankysiu ir grįšiu studijuoti“, – nelslėpė savo planų. Įsidėmėjo paniekinantį saugumiečio gestą ranka. O paskui buvo dar vienas motas. Saugumietis, paėmęs pasą, švystelėjo į seifą ir užrakino. „Dabar važiuok, kur nori“, – pasakė. Ir parašė raštelį, skirtą komendantui: „Išskaityk kaip tremtinį“.

– Bet, mano mielas, tremtis ir lageris – kaip diena ir naktis. Tik tiek, kad esi ne Lietuvoj, – pasakojo ponas Benjaminas ir su šypsena prisiminė vakarėlius, kuriuose grodavo. Ten jam nebebuvo baisu. Kaip neeilinių gabumų muzikantas tremties pa-

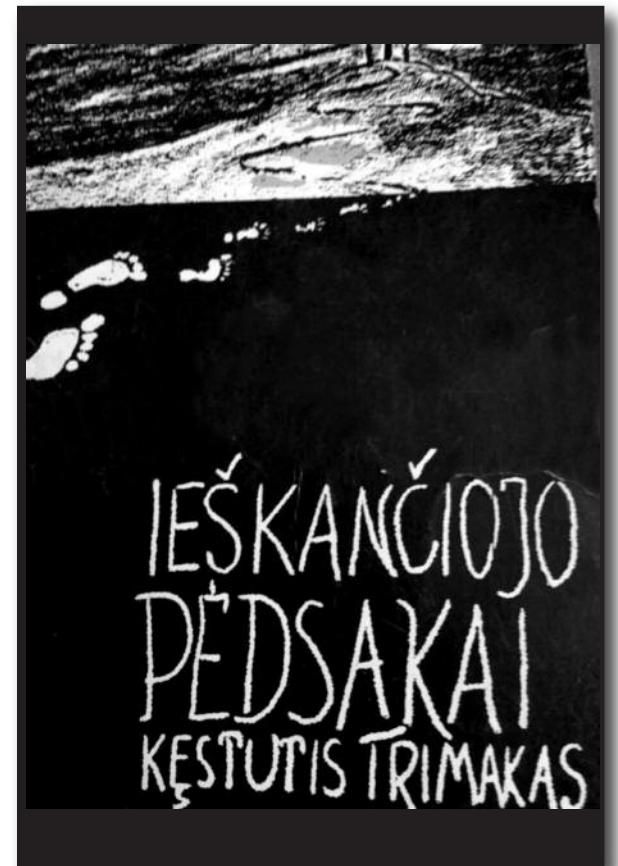
baigoje net buvo pakviestas į Ulan Ude, Buriatijos-Mongolijos sostinė, dirbti aukštesniosios muzikos mokyklos dėstytoju. Iš ten 1958 metų vasarį grįžo Lietuvon.

Pirmoji simfonija

Konservatorijoje vėl pradėjo nuo pirmojo kurso. Profesorė Jadvyga Čiurlionytė patarė nesikarščiuoti ir stoti mokytis iš naujo: „Būk kantrus“. Pateko pas Eduardą Balsį, tuo metu ėjusį docento pareigas. Kantariai, sąžiningai mokėsi iki studijų pabaigos.

Ir, žinoma, daug rašė. Tarsi norėdamas atsigriebti už prarastus metus. Viešai pianinu jau rečiau grodavo – šachtoje į anglių mašiną buvo pakliuvęs dešinės rankos pirštas, po šitokios traumos pianistu jau nebūsi.

Baigdamas konservatoriją B. Alekna parašė Pirmąją simfoniją. Tai – vienas iš diplominių darbų. Ji buvo skirta tremtinei, vėliau gydytojai Janinai Navickaitei, su kuria drauge mokėsi gimnazijoje. Pir-

Kęstučio A. Trimako knyga „Ieškančiojo pėdsakai“, pagal kurią sukurta Trečioji simfonija

moji meilė? „Greičiau – platoniška“, – sakė ponas Benjaminas.

Lyg tyčia tą vasarą nutarė remontuoti Filharmoniją, ir simfonija buvo atlikta Plokštelių studijoje, nedidelėje patalpoje, kur vos tilpo orkestras, o ką jau kalbėti apie klausytojus. Tačiau kūrinyje įvertintas kaip turintis ateitį. Tokio pat įvertinimo sulaukė ir antrasis diplominis darbas – Kantata su solistais ir choru Eduardo Mieželaičio žodžiais.

Lagerio šleifas

Tačiau minėtiems kūriniams nebuvo lemta daugiau suskambėti. Lyg koks prakeikimas persekiojo ir Antrąją simfoniją. Jau suremontuotoje Filharmonijoje buvo padarytas jos įrašas, o rytojaus dieną dingo ir niekada neatsirado. Gal todėl, kad B. Alekna nelslėpė, jog kūrinyje skirtas tėvui tremtinui?

Lageryje praleisti metai lydėjo visur, kuo toliau, tuo labiau. Ypač tai pajuto pradėjęs mokytojauti. Kai kam užkliūdavo ir metai, praleisti Vokietijoje. Vienu metu jau aiškiai buvo supratęs, kad „siuvama“ antroji politinė byla. Todėl iš Panevėžio teko išvykti Žemaitijon, paskui – į Anykščius.

Nukelta į 3 psl.

Atkelta iš 2 psl.

Svarbiausia – rašyti muziką

Perskaitęs Vytauto Mačernio „Vizijas“, B. Alekna 1970 metais suteikė joms muzikinius sparnus. Jis teigė, kad buvę nepaprastai malonu rašyti muziką šitiems ne itin tuo metu populiarintiems kūriniams. Kai darbas buvo vos pradėtas, Kompozitorių sąjungoje jam priekaištavo: „Ką, nepakanka knygos, nori dar muzika sustiprinti? Juk žinai, kad jo brolis vokiečių armijoje karininku buvo...“

Ant šito kūrinio partitūros pirmojo lapo – V. Mačernio žodžiai: „*Tai kalbėk, kalbėk, širdie, ką šnabžda išdidi fantazija, gal laimingas melas ir sumažins tavo skausmą*“. Muzikinė poema instrumentui ir vokalui savi-veiklinėmis jėgomis buvo atlikta Žemaičių Kalvarijoje, Varduvoje. Nors buvo dar gūdus sovietmetis, kompozitorius į premjerą atėjo apsirengęs trispalvės spalvom: žalios kelnės, geltoni marškiniai, raudonas kaklaraštis. Toks tylus protestas...

Daugiau kol kas niekas šito kūrinio neatliko. Net atėjus nepriklausomybei. Taip jau atsitiko ne vienam kūriniui. Ponas Benjaminas niekada neskubėjo teisti, neskubėjo ir mudviejų bendravimo metu. Tačiau neslėpė, kad tikrai niekada nebuvo praktiškas, visais laikais jam buvo svarbiausia rašyti muziką. Mažiau gabesnis galėjo jį nustumti į šoną, ne vienas tuo ir pasinaudojo. Gal ir puikybė kiek kalta – niekada kompozitorius niekam nepataikavo.

Didelį dvasinį atgimimą B. Alekna išgyveno susipažinęs su JAV gyvenusiu poetu, profesoriumi kunigu Kęstučiu Trimaku. Kaip dabar matau – iš didžiausio lagamino kompozitorius traukia daugiau kaip aštuonių šimtų puslapių klavyrą. Šis 1955 metais baigtas kūriny misiriam chorui su solistais ir orkestru parašytas pagal K. Trimako poezijos knygą „Ieškančio pėdsakai“. Trejų metų prireikė, kol jį sukūrė. Šis kūrinys dar vadinamas Trečiaja simfonija. Kol kas jo skambėjimą girdėjo tik K. Trimakas. Kad kūrinių išgirstų visuomenė, reikia ieškoti paramos, sakė B. Alekna, tačiau tam pats kompozitorius jau nesiryžo.

„Koda“

Kompozitorius buvo įsitikinęs, kad bus kur kas daugiau naudos, jeigu jis, nekeisdamas gyvenimo būdo, toliau rašys, dirbs kasdien, kaip seniai įpratęs.

– Gal dar Dievas nelėmė tos valandos, kai atsiras galimybė savo kūrinius išgirsti koncertų salėse?, – sakė B. Alekna.

Tuomet jis rašė Ketvirtąją simfoniją „Koda“. Sakė, jog tai viso jo gyvenimo ir kūrybos apibendrinimas. Pirmoji kūrinio dalis – instrumentinė, antroji – autobiografinė opera.

Neslėpė, kad jaučiasi gana vienišas, lyg ir juokais vienatvę vadino geriausia drauge. Kaip ištvėrė tai, ką teko išgyventi? Kompozitorius vietoj atsakymo pacitavo jam labai artimus buvusio ministro ir politinio kalinio Juozo Urbšio žodžius: „Patriotizmas yra prisiekusiojo savo specialybei aktas“.

Atsisveikinant B. Alekna sėdo prie pianino ir improvizavo. Regis, beklaušindamas užgavau daug jautrių stygų, jausmai virto garsais, jie tokie netikėti, kaip ir pats šių namų šeimininkas. Muzikiniai vaizdiniai vis kilo ir kilo aukštyn, lyg pavasarinis spindulys švystelėjęs pro langą.

NIJOLĖ MILIAUSKAITĖ

DU EILĖRAŠČIAI

***

maža mergytė
apsigyvenus mano veidrody

nežinau net
kuo vardu

pernelyg rimta, šiek tiek išbalus
lyg po ligos

kaip vaikas, augęs tarp suaugusių
nemokanti juoktis

arba gal būtų verkus
ilgai, kur užsislėpus

tavo žvilgsnis

negi mokėtum tik vieną tą žodį
sudie

***

atsargiai papučiu, ir dugnas
susidrumsčia, ir aprasoja
skaidrus paviršius, stebuklingas
sielos veidrodi

tamsiausiuos tavo užkaboriuos
yra tas kambarys, jaučiu
man uždraustas įeiti, beveik kad užmirštas
ar užrakintas? turbūt kad ne

ko aš taip ieškau, ko blaškausi
tavo sapnų labirintuos
tačiau niekaip neužėinu
nei ramios slėptuvės, nei tikrų namų, nei uždrausto
įeiti kambario

delnai staiga sudrėksta, negi būtų čia?
ko taip bijausi – peržengt slenkstį

praskleisti
užuolaidą, aksominę, auksiniais raštais

išsiūtą, kur tebesikartoja
ta pati scena, vis ta pati, vis ta pati
baisiausia, nesuprantama, jau užmiršta, iš tolimos
vaikystės, ne

negaliu

nenoriu

kambarys, man uždraustas įeiti, iš rankų išplėsta
skrynutė
ar kada žinosiu
kas ten slepiama, kokie lobiai, kokios paslaptys
kokia bedugnė

tamsusis mano sielos veidrodi

Pasaulio lietuvių kūrėjai – apie Kristijoną Donelaitį ir lietuvišką tapatybę

Reginio plakatas

Algis Vaškevičius

Aktyviai Jungtinėje Karalystėje (JK), Birminghamo mieste veikianti lietuvių bendruomenė pandemijos metu nuolat rengia virtualius susitikimus su įdomiais pašnekovais. Šiemet jau įvyko ir pokalbis su buvusiu Lietuvos policijos komisaru, dabartiniu Lietuvos policijos atašė JK Linu Pernavu, kovo 4-ąją kalbėtasi su Seimo nariu, žmogaus teisių komiteto pirmininku Tomu Vytautu Raskevičium, o vasario 18-ąją, kai minimos lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio mirties metinės, jie surengė įdomų ir turiningą susitikimą su lietuvių išėivijos rašytojais ir menininkais.

Paminėtos K. Donelaičio mirties metinės

Vasario 18 dieną sukako 241-eri metai „Metų“ autorius mirties. Ši data buvo gera proga virtualaus pokalbio dalyviams ir pasikalbėti apie K. Donelaitį, prisiminti jo asmenybę bei kūrybą, o kartu tai buvo galimybė pabendrauti įvairių šalių – JK, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Vokietijos, Šveicarijos, Nyderlandų lietuviams kūrėjams, pasidalinti savo mintimis apie kūrybą, gyvenimą išėivijoje, taip pat lietuvišką tapatybę.

Pokalbį moderavusi Birminghamo lietuvių atstovė Akvilė Stuart pirmiausia žodį suteikė Klaipėdos vicemerui Arvydui Cesiuliui. Būtent Klaipėdoje dar 1989 metais kilo idėja kasmet sausio 1-ąją, per K. Donelaičio gimtadienį paminėti šią datą ir prisiminti šią asmenybę. Pasak vicemero, tai yra unikalus reiškinys, kad jau kelios dešimtys metų niekieno neraginti žmonės tądien renkasi prie miesto centre esančio dar 1973 metais skulptoriaus Petro Deltuvas sukurtą K. Donelaičio paminklą, ten uždega žvakes, padeda gėlių, prisimena poetą ir nemirtingą jo kūrybą.

Taip jau sutapo, kad vasario 16-ąją pradėjo veikti nauja interneto svetainė www.donelaitis.lt, o joje – naujausi donelaitikos atradimai. 2013–2014 ir 2020 metais keletas Lietuvos mokslininkų, gavę valstybės finansavimą, dirbo Vokietijos Berlyno mieste esančiame Prūsijos karališkajame kultūros archyve, taip pat Leipco miesto archyve, kur surado apie šimtą dar nežinomų dokumentų, susijusių su K. Donelaičiu.

Tarp jų – ir trys jo paties autografi, taip pat įvairūs raštai, prašymai, nuorašai, komentarai. Visus šiuos atradimus vasario 17-ąją virtualios konferencijos metu pristatė daug metų K. Donelaitį tyri-

nėjantis dr. Vaidas Šeferis, dirbantis Čekijos Brno Masaryko universitete ir kartu su Liucija Citavičiūte bei Sigitu Narbutu tyrinėjęs archyvus Vokietijoje. Pasak jo, tai labai vertingi atradimai, daug naujo pasakę apie K. Donelaitį ne tik kaip apie poetą, bet ir kaip apie bažnyčios bei našlių namo statybininką, puikų organizatorių.

Birminghamo lietuvių surengtame minėjime apie K. Donelaitį, poemos „Metai“ publikavimą, apie Liudviko Rėzos įnašą į donelaitiką kalbėjo istorikė, humanitarinių mokslų daktarė, Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto vyresnioji mokslo darbuotoja, docentė Silva Pocytė. Savo pasakojimą ji iliustravo įdomiomis skaidrėmis, nuotraukomis.

Pristatytas „Metų“ vertimas į olandų kalbą

Pokalbyje dalyvavo ir iš Šveicarijos į jį išijungęs mokslininkas, K. Donelaičio „Metų“ vertėjas į olandų kalbą Michielis de Vaanas. Jis papasakojo apie tai, kaip susidomėjo šiuo kūriniu bei pačiu Donelaičiu, kaip atvyko į Lietuvą ir rado čia nemažai draugų, o vėliau ėmėsi vertimo. Jis pasakojo, kad versti šį kūrinių į kitas kalbas tikrai nėra lengva, nes daugelį žodžių sunku perteikti kita kalba. Dėl skirtingo skambesio verčiant į olandų kalbą teko atsakyti ir „Metų“ hegzometro, taip pat buvo pakeisti kai kurių herojų vardai.

M. de Vaanas apgailestavo, kad „Metai“ kol kas nesulaukė didesnės dėmesio Nyderlanduose, dėl koronaviruso pandemijos ir karantino nepavyko surengti vertimo pristatymo Belgijoje, taip pat ir Lietuvoje. Vertėjas sutiko, kad šis kūrinys nėra skirtas masiniam skaitytojui, tai nelengvai skaitomas romanas, todėl juo gali domėtis mokslininkai, tyrėjai, kalbininkai.

Vėliau diskusijoje dalyvavusi tris knygas išleidusi rašytoja Rasa Sagė, gyvenanti Nyderlanduose pasakojo, kad Lietuvos spaudai ji rengė interviu su leideju, kuris olandiškai išleido „Metus“ Stevenu Hagersu. Nedidelės leidyklos „HaEs products“ įkūrėjas ir savininkas pokalbyje, kurį šiemet sausį buvo galima skaityti laikraštyje „Literatūra ir menas“ prisipažino, kad olandai „Metų“ neskaito.

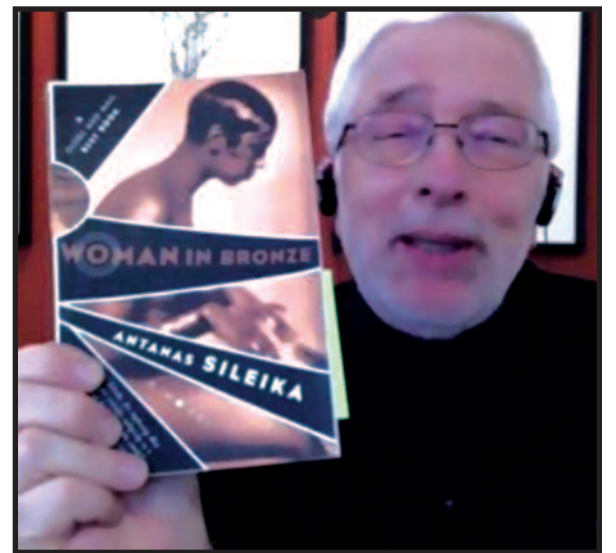
Nyderlanduose per savaitę pasirodo keliasdešimt naujų knygų, ir nelengva sudominti skaitytojus tokiu XVIII amžiaus verstinės poezijos kūriniu, sukurtu šalyje, apie kurią didelė visuomenės dalis nėra girdėjusi. Leidejas lietuvių rašytojai tame interviu sakė, kad Nyderlanduose „susidomėjimas daugiausia sutelktas į „Netflix“, televiziją, filmus, buvimą gryname ore, įvairius pasilinksminimus, atsipalaidavimą („niksen“ olandiškai vadinamas nieko neveikimas) – skaitymui tenka nedidelis vaidmuo, o olandai dažniausiai skaito standartinius bestselerius ir vertimus iš anglų kalbos.

„Šis kūrinys pirmiausia yra vertingas laikotarpio dokumentas. Tai nėra knyga, su kuria norėčiau įsitaisyti svetainėje priešais židinį, kad galėčiau pasimėgauti skaitymu vakarais. Bet šis būdas skaityti nėra vienintelis įmanomas. Knygų būna įvairiausių. „Metus“ skaityti verta, jei norite pažinti svetimą kultūrą, istoriją. Tokios knygos duoda peno diskusijoms ir filosofiniams apmąstymams“, – sakė R. Sagei „Metų“ leidejas.

Diskutavo apie lietuvišką tapatybę

Pokalbio metu lietuvių išėivijos kūrėjai diskutavo apie savo santykį su lietuviyste, ir čia jų nuomonė išsiskyrė. Jau minėta R. Sagė teigė, kad Nyderlanduose ji stengiasi kiek įmanoma daugiau bendrauti su vietos lietuviams, aktyviai dalyvauja Lietuvių Bendruomenės veikloje, yra jos valdybos narė, o su olandais bendrauti jai tiesiog neįdomu. Jungtinėse Amerikos Valstijose, Havajuose jau keletą metų gyvenanti rašytoja, 8 knygų autorė Vaila Rykštaitė sakė, jog kai 2008-aisiais atvyko į Londoną, kur praleido šešerius metus, jai ten Lietuvos nereikėjo.

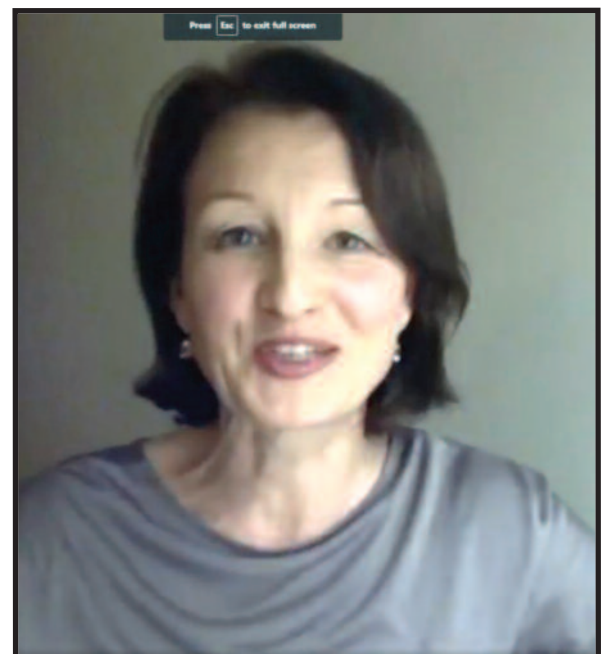
„Man Lietuvos nei Anglijoje, nei Amerikoje nereikia, man Lietuvos reikia Lietuvoje. Tu negali sve-

Rašytojas A. Šileika žavėjosi lietuviška kultūra

Vertėjas M. de Vaanas pristatė „Metus“ olandų kalba

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkė D. Henke sveikinimo žodis

tur bendrauti tik su lietuvių bendruomene, nes kam tada apskritai būti kitur ir išvažiuoti iš Lietuvos? Tą jaučiau Londone, ir Havajuose man reikia Havajų – noriu pažinti tą kraštą, jo žmones. Saloje, kurioje gyvenu, lietuvių bendruomenės nėra, ji yra Honolulu saloje. Jeigu esu čia, tai iš šios vietos, jos žmonių noriu mokytis. Man atrodo, kad jei bandai kurti Lietuvą ne Lietuvoje, tai kam apskritai iš jos išvažiuoti ir joje nebūti?“, – klausė V. Rykštaitė.

Įdomiai kalbėjo ir žinomas rašytojas, Kanadoje gimęs ir apie Lietuvą angliškai romanus rašantis Antanas Šileika, kurio romanas „Pogrindis“ įtrauktas į „Globe and Mail“ 2011 m. geriausių knygų šimtuką, o apsakymų knyga „Pirkiniai išsimokėtina“ pateko į 2015 m. Lietuvos Metų knygos rinkimų penketuką. Jo prieš porą metų lietuviškai išversta atsiminimų knyga „Basakojis bingo pranešėjas“ sulaukė nemažo susidomėjimo, o romane „Bronzinė moteris“ rašytojas panaudojo ištrauką iš K. Donelaičio kūrybos.

Diskusijoje pasidžiaugęs, kad ir jo sūnus, ir anūkas gyvena Lietuvoje A. Šileika teigė, jog visur ieško Lietuvos, bet jam jau įgriususi ir neįdomi ta vadinamoji cepelinų ar šaltibarščių Lietuva – jis nori tos Lietuvos, kuriai atstovauja tokios asmenybės kaip Jonas Mekas ar Icchokas Meras.

Nukelta į 8 psl.

Širdingieji Vaižganto šeimos reikalai

Astrida Petraitytė

Iš širdies ir tikru reikalu... Juozo Tumo-Vaižganto šeimyninė korespondencija. – Sudarė ir parengė Jurgita Žana Raškevičiūtė ir Aistė Kučinskienė. – V.: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2019. – p. 725

Epistolikos knygos, ypač pristatančios žinomų kultūros žmonių susirašinėjimą – intriguojantis žanras. Gi laiškuose atsiskleidžia ne tik asmenybių charakterio bruožai, įpročiai ir pan., bet ir paliudijama konkreiti laikmečio, kultūrinės erdvės, kitų veikėjų (korespondentams „trečiųjų šalių“) faktografija...

Kažin ar daug bus pasiryžusių paimti į rankas šį vos aprėpiamą tomą, gal baugins tie septyni šimtai puslapių. Bet verta, tikrai verta – ir dėl artimesnės „privačios“ pažinties su Tumu-Vaižgantu, ir dėl ryškių tarpukario Lietuvos, taip pat ir tarptautinio jos reprezentavimo detalių.

Ne veltui pažymėta, kad J. Ž. Raškevičiūtė ir A. Kučinskienė ne tik „sudarė“ (t.y. surinko, sudėliojo laiškus), bet ir „parengė“ šį leidinį – iš rankraščių šifruoti net ir tie laišškai, kurie jau buvo publikuoti (leidinyje „Laiškai Klimams“), epistolika „įrėmintą“ moksliniais priedais: įvadinio žodžiu, pavardžių rodykle ir pan. Rankraštinio laiško „įvedimas“ į publikacijos visumą ne toks jau lengvas darbas – štai ne prie vieno laiško prierašas: adresatui priskiriamas pagal minimas aplinkybes ar pan.

Įvadiniam straipsnyje aptariama susirašinėjimo situacija: tai Vaižganto ir jo mylimos, jau mirusios sesers Severijos Tumaitės-Mėginienės dukterų – Bronės (Klimienės) ir Barbaros/Barbės (Lesauskienės), taip pat jų vyrų epistolinis bendravimas. Daugumą laišku – iš kun. Tumo paskutinio gyvenimo dešimtmečio (mirė 1933 m.), kai jo 1920 m. – po daugybės trumpalaikių „stotelių“ – įsikurta Kaune, kunigauta, profesoriauta, darbuotasi įvairuose mūsų raštijos, o taip pat ir visuomeninio gyvenimo baruose...

Leidinyje pateikiami du susirašinėjimo blokai – pirmame sutelkta Tumo-Klimu, antrame – Tumo-Lesauskių korespondencija (abu blokus pradeda „Dėdės“ ir dar netekėjusių Bronės ir Barbaros laišškai). Leidinio gale pateikiama ir chronologinė laišku rodyklė, galima savarankiškai susidėlioti „koliažą“ – kaip, kada laiškas vienai šeimai papildė siuntą kitai šeimai ir pan.

Įvadiniam straipsnyje detaliam aptariami ir „formalūs“ susirašinėjimo ypatumai: dažnumas, laišku ilgumas-trumpumas, daromos ir „esmingesnės“ išvados, dėl kurių kartais suabejoti norisi (kai jau esi perskaitęs ir per savo prizmę tuos epistolinius santykius perleides). Štai: „Klimienė daugiau rašo buities, kasdienių rūpesčių, vaikų auginimo klausimais, Klimas – apie darbą, politiką, Lietuvos reikalus. <...> Vyriškų ir moteriškų interesų bei atsakomybės sričių pasiskirstymas esmingas šioje knygoje skelbiamai epistolikai: su vyrais ir moterimis susirašinėdamas Tumas veikia

skirtingai ir skirtingai susirašinėjimą vertina“ (p. 16). Tik kažin ar nuo adresato lyties priklauso, kad Tumo susirašinėjime su Klimu toks ryškus rūpestis Lietuvos kultūros, valstybingumo reikalais? Iš tiesų: „Galima manyti, kad su Klimu Tumas iš dalies [gal ne tik? – A. P.] realizavo susirašinėjimą toki, kokiį jis suprato vykstant tarp inteligentų, kultūros ir politikos žmonių“ (p. 18).

Įvade pažymima (pasiremiant Aistės Kučinskienės disertacijoje pateiktu terminu), kad Tumas – „karnavališkas“, jo laiškuose esama žaismės, flirto, atspalaidavimo (tai neva liudija ir dažnas kalbėjimas „apie pilvą“). Mūsų išpūdis: Tumo „karnavališkumas“ išplaukia iš jo humoro jausmo, pomėgio šmaikštauti; kūniški – net fiziologiniai – motyvai, žinia, liudija tiesmukumą, dėmesį ir „nedvasingiems“ reikalams – bet juk rašoma artimiausioms giminaitėms!

Rengėjų pastangos laiškus paaiškinti, cituojant tik esminius punktus – giminytės ryšį, adresatų veiklą ir pan., be paaiškinimų, kaip konkrečius laiškus suprasti. Išsamia studija parengėjos (jau kaip „tyrėjos“) galėtų publikuoti atskirai moksliniuose leidiniuose (taip, diletantiški mano pageidavimai, bet nuo „prarytų“ dar sovietmečiu „Laiškų Sofijai“ išlikęs „laiškų romano“, ne mokslinio jų narstymo ilgesys).

Tiesa, išnašos po konkrečiais laiškais, paaiškinant, apie kokius veikėjus ar istorinius įvykius užsimenama – vertingas rengėjų indėlis. Bet kaip tik jų neretai pasigendi, klausukai lieka kyboti.

Po įvadinio straipsnio pateikiama „korespondentų giminytės [geneologinė] schema“ (iš kurios, pvz., sužinome, kad Tumo sesuo Severija Mėginienė mirusi dar 1910 m., taigi dukterėčios ankstyvoje jaunystėje liko našlaitėmis). Po jo randame išties prasmingą skyrelį „Korespondentų curriculum vitae“ – būtent ši informacija ir reikalinga, ir pakankama prieš neriant, širdimi atsišaukiant į pateikiamas epistolikos paslaptis.

Taigi šiame CV randame atraminius biografinius taškus, be kurių tikrai būtų sunkiau susivokti korespondentų pokalbių lauke.

*

Juozas Tumas-Vaižgantas (1869–1933). „Šios korespondencijos laikotarpiu Tumas gyveno Kaune (išimtis keli ankstyvi pavieniai laišškai), buvo Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčios rektorius, 1922–1929 m. ir 1932 m. dėstė Lietuvos (nuo 1930 m. – Vytauto Didžiojo) universitete“ (p. 32).

Bronė Mėginaitė-Klimienė (1892–1957). Perskaičius, kad gimė „Kunigiškių kaime“, gali likti nežinaš, kuris tai Lietuvos kraštas (na, bet susirasime tokį kaimą Vaižganto gimtajame Anykščių rajone). Pirmojo pasaulinio karo metais pasitraukusi į Rusiją, mokytojavo Lietuvių mergaičių gimnazijoje Voroneže (apie pačios mokslus tikslų duomenų nesama). „1918 m. grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Kaune. Užsienio reikalų ministerijoje dirbo archyvo vedėja, vėliau – šifruotoja. URM artimiau susibičiuliavo su ten dirbusiu Klimu. 1921 m. liepos 6 d. Palangoje juos sutuokė Tumas“ (p. 32). Kaune 1922. 04. 29 gimė duktė Eglė. 1923 m. šeima išvyko į Romą, 1925 m. persikėlė į Paryžių. „Išvykus iš Lietuvos prasidėjo Klimienės kaip diplomato žmonos gyvenimas“ (p. 32). 1930.04.15 gimė sūnus Petras jaunesnysis. „1941 m. su šeima persikėlė į Grasą [lyg ir nėra savaime aišku, kur šis miestas], kur gyveno viloje pavadintoje „Svėdasai“ (p. 32).

Barbora Mėginaitė Kaune, 1928–1933 m.

Petras Klimas (1891–1969). Tumo dukterėčios vyras gana išsamiai pristatomas (bet ir vėl: gimė Kušliškių kaime – kur jis? Internetas sufleruoja: Kalvarijos valsčiuje). 1915 m., baigęs teisės studijas Maskvos universitete, apsigyveno Vilniuje. 1917–1918 m. redagavo „Lietuvos aidą“, buvo Lietuvos Tarybos nariu, sekretoriumi. Tapo jauniausiu Vasario 16-osios akto signataru. 1919–1923 m. darbavosi Užsienio reikalų ministerijoje. (Apie santuoką ir vaikus jau žinome). „1923 m. pradėjo diplomato darbą: 1923–1925 m. Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Romoje, 1925–1940 m. – Paryžiuje“ (p. 33). Jau už pristatomos korespondencijos ribų, bet svarbu: „Lietuvą prijungus prie Sovietų Sąjungos 1940 m., Klimas įteikė protesto notas Prancūzijos ir Portugalijos vyriausybėms“. Iš žinios, kad karo metus praleido Prancūzijoje (Viši, Grase), daugmaž paaiškėja ir tosios vilos „Svėdasai“ koordinatės. Būtent Grase Klimas areštuotas, „kalintas įvairių nacių okupuotų šalių kalinimuose“, o 1944 m. kalėjo Kaune; nacių valdžios paleistas, apsistojo pas Barbarą Lesauskiene. 1945 m. suimtas jau sovietų, „1946 m. nuteistas dešimčiai metų pataisos darbų ir penkeriems metams tremties, kalintas Čeliabinsko, Kopelsko lageriuose“ (p. 33). Matyt, Stalino mirtis bausmę „sušvelnino“ – Klimas 1954 m. grįžo į Kauną, apsigyveno pas Lesauskius. Leidimo išvažiuoti į Prancūziją pas žmoną ir vaikus negavo.

Autorės pažymi, kad Klimas labiausiai domėjosi Lietuvos istorija, bet yra parengęs ir tokias knygas kaip Lietuvių kalbos sintaksė (1915), antologiją Lietuvių kalbos skaitymai (1919) – taigi ėmėsi savo tautos švietimo, kai po carinės rusifikacijos tai buvo labai aktualu. Lietuvos kelią į valstybingumą liudija Klimo dienoraštis, t.p. paskutiniais gyvenimo metais rašyti atsiminimai, jo kaupti dokumentai.

Tęsinys kitame numeryje

Iš širdies ir tikru reikalu...

Juozo Tumo-Vaižganto šeimyninė korespondencija

Jau artėja Velykos!

Šeštadienį, kovo 27, 1v.p.p. vyks virtuali Velykinių kiaušinių marginimo pamoka ir Balzeko muziejuje eksponuojamų velykaičių paroda. Prašome iš anksto užsiregistruoti:

<https://balzekasmuseum.org>

This program is supported in part by grants from the Illinois Arts Council Agency, Illinois Humanities, the City of Chicago, DCASE, and CityArts, as well as contributions from Museum members and private donors. The Balzekas Museum gratefully acknowledges all donors for their support.

Atminties šuliniai (4)

Audronė Girdzijauskaitė

Ištrauka iš knygos

Tęsinys. Pradžia vasario 20 d. laidoje

Vačia tai bohema! – galvojau. Kalbama buvo mažai, o geriami – gausiai, lyg užpilant koki nusišvilimą ar skaudulį, ir ne tik po darbų, bet ir dirbant. Isaakas gėrė mažiausiai. Nieko panašaus gyvenime nebuvau mačiusi ir patyrusi. Maskvoje šeštajame dešimtmetyje jokios tokios bohemos neteko nė iš tolo matyti. Įklimpti į Menscho kompaniją nebuvo sunku, nes jie buvo savaip įdomūs, – tarsi kūrybingi, neva laisvi; darbus paibaigę, spontaniškai kurdavo planus ir mėgdavo čia pat juos realizuoti; šeimų neturėjo, o savo užgaidas ar net neįtikėtinus sumanymus mėgo vykdyti prie liudininkų, visus stebindami ir priblokšdami užmoju. Pavyzdžiui, Romas sako: „Mensch, skrendam į Palangą pavakarieniauti! Nuobodu čia.” Arba – „Skrendam į Maskvos restoraną „Armenija” valgyt avienos šašlyko ar į „Gruziją” – viščiuko „tabaką”! Visur jie turėjo draugų ir pažįstamų, kuriems už paslaugas gražiai atsilygindavo. Net „kukurūznikų” lakūnai juos skraidino į Palangą ir atgal už neformalų atlygį, išpūdingi būdavo ir jų apsipirkimai. Kartą buvau pakviesta talkinti universalinėje parduotuvėje renkantis švarkus ar kostiumus, marškinius, batus. Tai paprastai išsiliedavo į savotišką šou su tekstais ir teatrališkais gestais. Stulbindami pardavėjas, jie mėgo išeiti naujais drabužiais apvilkę, o senuosius visų akivaizdžiai sugrūdavo į šiukšlių dėžę prie durų. Mėgo niūrius juokus; pavyzdžiui, prie „Pergalės” kino teatro nusišvilindavo taksi ir pavažiudavo koki kvartalą iki „Neringos” ar „Vilniaus” restorano. Taksistas pykdavo, bet jo nuostabai klientai, padavę stambesnę pinigą, gražos nelaukdavo* ir linksmi ropšdavosi iš mašinos... Todėl daugybė žmonių iš aptarnaujančiųjų rato juos išidėmėdavo ir savaip gerbė... Ilgainiui pajutau, kad bendravimas su šiais „šaukais vyrūkais” mane sekina ir atima laiko. Paskutinis mano „žygis” su šia kompanija buvo Velykos Pavilnyje, jų draugo architekto sename name. Dieviško grožio pavasaris, margučių ridinėjimas ant žibutėm mėlynuojančios kalvelės, fantastiškų vaisių stalas su visokiais deficitais ir kvapniais velykiniais pyragais, bet ir vakaras, ir rytas plaukė pro drumzlinas, alkoholio užpiltas akis. Tą būtent dieną, palikus visus, jau gerokai įkaušusius, apsitaisiusius galvas velykiniais „pataisais” nuo papuošto stalo, tebeberiančius, išėjau pasivaikščioti po Pavilnį, pasidairyti po bundančius sodus ir sutikau visiškai girtą, bet dar skubančią į parduotuvę pasipildyti atsargų klasės draugę, tą Almą, pas kurią kadaise dingo mano mylimos švediškos pačiūžos... Tikriausiai ji buvo pasiūsta man iš aukščiau kaip išpėjimas, kaip ženklas, kad iš čia reikia bėgti. Iš telefono automato paskambinau Tėvui, kad nesijaudintų, kad jau grįžtu. Ir pasukau autobuso stotelės link...

Bet istorija tuo nesibaigė. Po daugel metų, kai Menschas jau buvo miręs, mane sutikusi viename kolegės jubiliejuje, prisistatė jo antroji žmona, kino režisierė Regina Vosyliūtė ir pakvietė apsilankyti jų namuose Juodkrantėje. Labai norinti pasišnekėti apie Vacį ir tuos senus laikus. Buvau girdėjusi, kad jie ten tvarkingai gyveno, kad seniai jau suiro buvusi Menscho kompanija, kurios ūkiui anuomet, rodos, iš dalies „dirigavo” žmogus savotiška pravarde Maras, kad baigėsi jaunatviški „paliotai”, kad Isaakas išvykęs į Ameriką, Romas miręs; girdėjau, kad Vacys gyvendamas Juodkrantėje neva dalyvavo vieno iš kurėnų statyme ar atstatyme, o kartą, plaukiant iš Nidos su bičiuliais muzikantais „Keturiomis vėjais”, kitame laive po bure atpažinau Vacio siluetą – jo lyg išskaptuoto aristokratiško profilio su niekuo kitu nesupainiosi. Iš pažiūros tikrai turėjo holivudinio mačo bruožų. Žinojau, kad sulaukęs aštuoniasdešimties iškeliavo anapilin.

Vieną rudenį, po konferencijos Klaipėdos universitete, paskambinau Vacio žmonai ir atvykau į Juodkrantę. Marios siautėjo, keltą vėjas mėtė mėtė ir dangus buvo apniukęs, bet prie židinio niūrokame mūriniame Kaminskų name buvo šilta ir jauku. Gėrėm vyną, užkandžiavom ir prisiminėm senus laikus, kai Regina dar nebuvo jo žmona. Jaudinomės, lyg būtume prikėlusios išėjusiųjų dvasias. Nakvojau svečių kambarėlyje. Rytą pakilau į Reginos miegamąjį pasiteirauti, ką veikiam toliau. Po pusryčių su Regina apžiūrėjome man Vacio darbus – įvairaus formato realistinius Juodkrantės peizažus, mielai perkamus čia atvykstančių nostalgikai nusiteikusių vokiečių, paskui parodė ir jo bandymus tapyti abstrakcijas. Tačiau pokario realistinės mokyklos dailininkams tokie krypties šuoliai paprastai sunkiai sekasi. Tie darbai nebūna organiškai. Bet jos miegamajame mano žvilgsnį patraukė jautrus pieštas Broniaus Babkausko portretas. Pagalvojau, kad tokį subtilų ir tikslų iki menkiausių niuansų atvaizdą galėjo sukurti tik talentingas, artimai aktorių pažįstantis, mylintis žmogus. Tai buvo Vacio darbas. Paprašiau man padaryti kopiją, o kai gavau, idėjau portretą į mūsų instituto parengtą Lietuvos teatro istoriją prie Dovydo Judelevičiaus skyriaus apie Panevėžio teatrą. Manau, kad tai ir bus vienintelis Vacio darbas, patekęs į spaudą... Dar po kelių metų to darbo kopiją padovanojau mylimam aktoriui Arūnui Sakalauskui.

Paskutiniaisiais studijų metais dar nemažai laiko praleisdavau Maskvoj, bet vis dažniau būdavau Vilniuje. Šis neramus ir permainingas metas buvo kupinas įdomių įvykių, pažinčių ir nelauktų nusivylimų. Viena reikšmingiausių man buvo pažintis su Vytautu Žalakevičiumi. Kelis kartus buvom susitikę „Neringoje” prie bendro stalo su kitais ištikimais kavinės lankytojais. Kiekvienas pokalbis su juo, net ir trumputis, atsitiktinis „Neringos” fojė ar prie profesorių stalo, man buvo įdomus. Kartą, sužinojusi, kad jam pagaliau leido statyti filmą, pasveikinau: „Vytautai, džiaugiuos, kad Tau davė pinigų filmui!” – „Taip, taip, viena ranka davė, kita – atėmė”, – atsakė niūriai. Pokalbiuose Vytautas niekuomet nesileisdavo į smulkmenas, nesiguosdavo, nors visokių cenzorių trukdymus, savo scenarijų likimus išgyvendavo labai skaudžiai. Kaip ir jo kolegos, buvo persiėmęs Kino studijos gyvenimu, savo kūrybiniais rūpesčiais. O kiek jų ten buvo – nesuskaičiuos: scenarijų kūrimas, cenzūra ir „derinimai” instancijose, techniniai nesklaidumai filmuojant ir aktorių kaprizai, prasti orai ir priverstinės prastovos...

Kartą jis Vytautą Nasvytį ir mane iš „Neringos” pakvietė pratęsti vakaro į savo namus K. Poželos gatvėje (dabar A. Goštauto) ir geriant naktinę kavą su armėnišku konjaku papasakojo kelių savo scenarijų sumanymus ir likimus – absurdiškus jų aptarimus ir svarstymus, kuriuose kartą buvo kaltintas net plagiatu. Įsidėmėjau tada, kad fone visą laiką skambėjo džiazas, paklausiau, kokia gi čia stotis, o jis pasakė, kad jo senoviskame radijuje, rodos, „Telefunken”, trumposiomis bangomis visada yra nustatyta Liuksemburgo stotis.

Kai būdavau Maskvoje ir Vytautas ten atvykdavo savo reikalais, keliskart yra mane susiradęs. Kartą gilų viduržiemį, man dar gyvenant pas Tamarą ilgajame „komunalkos” koridoriuje, apie kurį jau esu rašiusi, jis prisiskambino bendru visų gyventojų telefonu ir pakvietė mane pietų į „Pekino” restoraną (anuomet dar draugauta su kinais) valgyti kažkokių trepangų. Pamenu, jaudinausi, norėjau gražiai atrodyti ir apsilikau lengvą juodą taftinę suknelę pusilgėm rankovėm, nes net į galvą neatėjo, kad tame monumentaliam stalinistinio stiliaus rūme Majakovskio aikštėje bus taip

ATMINTIES
ŠULINIAI
Audronė Girdzijauskaitė

Audronė Girdzijauskaitė skina obuolius draugės Tanios sode, 1957 m.

šalta. Kai rūbinėje nusivilkau palta, pamačiau, kad mano rankos pamėlusios, sušalusios, ir Žala, idėmiai nužvelgęs mano „mala czarna”* (tas pavadinimas į Lietuvą atėjo iš lenkiško žurnalo „Kobieta i Życie”) suknele, slėpdamas ironišką šypsnį, patrynė jas delnais ir pasakė, kad grožis visais laikais iš moterų reikalavo aukų. Pakvietė pradžioj eiti prie baro apšilti, siūlė net savo švarką; po truputį ėmėm ragauti keistus kinų gėrimus. Nepasakyčiau, kad ir tie trepangai buvo labai skanūs mūsų menkai išlavintam sovietiniam skoniui, bet įdomu tikrai buvo. Juodi, paigilgyviai dygliuotom nugarom didelėje tuščioje baltoje lėkštėje atrodė labai vieniši ir skoniu man priminė kadaise mūsų sode pusbrolio iškeptas lietuviškas sraigės. Vytautas papasakojo kelias pikaniskas vilnietiškas naujienas, pasiguodė turėsiąs sunkią dieną Kino studijoje ir vėl lėksiąs į Vilnių. Tą kartą Vytauto paprašiau nuvežti mano Tėvui jo užsakymu nupirktą vieną puikiausių prancūziškų konjakų – „Courvoisier”. Tėvas mėgo turėti įvairių rūšių gerų gėrimų ir pavaišinti svečių, o ypač – savo jau gerokai pasistūmėjusį darbe aspirantą. Įsigyti tokių ekskluzyviųjų gėrimų tada galėjai tik įžymiojoje *Neglinnaja* gatvės specializuotoje vynų parduotuvėje. Vytautas konjaką paėmė, bet nenuvežė, nes traukinyje su savo „kinošnikų” kompanija jį išgėrė. Mat jam statant krepšį ant lentynos jautrios kolegų ausys bemat išgirdo butelio dunkstelėjimą. Kai man prisipažino, ką padaręs, labai susijaudinau, nes su Tėvu taip nejuokaudavau, bet Žala mane nuramino – klaidą netrukus ištaisysias...

* Maža juoda (*lenk.*).

Tęsinys kitame numeryje

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, kiekvienais metais sudarantis kūrybiškiausių lietuvių autorių knygų dvyliktuką, šiemet jį įtraukė Audronės Girdzijauskaitės prisiminimų knygą „Atminties šuliniai.” Sveikiname autorę!

Ką karantino metu Lietuvoje veikia muzika ir jos atstovai

Ieva Marija Mendeikaitė

Kol žiema dar nesiruošia trauktis iš mūsų kiemo, o muzikantai, atlikėjai, orkestrai, salės, prodiuseriai berypčiodami laukia, kol pasibaigs karantino apribojimai, lietuviška muzika niekur nedingo, netgi atvirksčiai – mirga nuo naujų iniciatyvų, kūrinių ir laimėjimų.

Vienas jų – vasario mėnesį tarptautiniu mastu išleistas naujas kompozitorės Žibuoklės Martinaitės muzikos albumas, gavęs pavadinimą pagal vieną iš įrašo kompakte esančių kūrinių „Saudade” (verčiant iš portugalų kalbos – ilgesys). Šis albumas, pasak kompozitorės, prisodrintas egzistenciniame ilgesyje susiliejančių liūdesio ir laimės jausmų. „Liūdesio, kad kažko trūksta, laimės, kad tai patyrėme”. Be „Saudade”, albume skamba kitos trys per pastaruosius metus Ž. Martinaitės sukurtos kompozicijos – koncertas fortepijonui ir kameriniam orkestrui „Chiaroscuro Trilogy” (2017) bei kūriniai simfoniniam orkestrui „Horizons” (2013) ir „Millefleur” (2017).

Žibuoklė teigia, kad šis įrašas nebūtų įmanomas, jeigu Lietuvos muzikos informacijos centras ir Lietuvos nacionalinė filharmonija nebūtų užmezgę partnerystės su suomių kompanija „Ondine”. Žymi Suomijos įrašų kompanija pasiklovė dirigentės

Žibuoklės Martinaitės albumas „Saudade”

Giedrės Šlekytės vedamu Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro, Lietuvos kamerinio orkestro bei pianisto Gabriėliaus Alekno pasirodymu ir tikino tai būsiant stiprių įrašų. „Ž. Martinaitės muzika tiesiog hipnotizuoja, ji turi ryškų ir nepaprastai įdomų savo balsą”, – susižavėjimą reiškė „Ondine” vadovas Reijo Kiilunen. Kadangi „Ondine” priklauso „Naxos” kompanijai grupei, besinaudojančiai didžiausiu platinimo tinklu, albumas bus pristatomas tokiose tarptautinėse žiniasklaidos platformose kaip „Gramophone” ir „BBC Music”.

Taip pat per karantiną savo galimybes parodė ir visiems klasikos mėgėjams gerai žinomas „Classic+”. Keturių moterų ansamblis „Classic+”, kurį sudaro sopranas Julija Karaliūnaitė, pianistė Simona Zbarauskaitė, arfistė Viktorija Smailytė ir akordeonistė Agnė Dūkštaitė, neapsiriboja vieno stiliaus ar žanro muzika, eksperimentuoja šiuolaikinės muzikos srityje. Šiuo metu ansamblis bendradarbiauja su jaunos kartos moterimis kompozitorėmis Vilde Žakevičiūte, Goda Marija Gužauskaite, Monika Sokaite, Beata Juchnevič bei Rūta Vitkauskaite ir kartu ruošia įdomią, netradicinę programą, kuri bus vainikuojama plokšte „Sukurk mane”. Šio projekto metu „Classic+” siekia palaikyti jaunas lietuvių kūrėjas.

Džiazo mėgėjai taip pat neliko be naujienų. Savo debiutinį albumą „Lunar Soil” vasario mėnesį pristatė airiškai lietuviškas džiazo trio *Quark Effect*, kurį sudaro šiuo metu Škotijoje kuriantys muzikantai – saksofonistas Kornelijus Pukinskis, perkusininkas Dominykas Snarskis ir elektronika grojantis airis Roman Whittern. Muzikiniams eksperimentams, naujiems garsams ir netradicinėms instrumentų sudėtims neabejingas trio ansamblis įkvėpimo savo albumui sėmėsi iš kvantinės fizikos bei reliatyvumo teorijos ir bando apibrėžti mokslo ir džiazo ryšį, pristatydami naujus fizikinius ir muzikinius atradimus.

Skirtingo skambesio kompozicijos leidžia sudominti platesnį klausytojų ratą – ne tik nišinės muzikos gerbėjus ar muzikos profesionalus. Negali nesižavėti talentingumu ir kūrybiškumu, nes *Quark Effect* jį tikrai turi ir atrodo, karantinas to nė kiek nepristabdė.

Indie ir alternatyvių muzikos garsų mėlėtojai taip pat turėjo galimybę pasidžiaugti „Tiltų namų” festivaliu, nors ir kitokiu, tačiau ausis vis tiek apšildančiu nauju festivalio formatu. Dar lapkričio mėnesį tuščioje Kirtimų kultūros centro salėje

karantino sąlygomis įvyko alternatyvios muzikos „Tiltų namų radijo” festivalis, vasarį buvo išleistas nauju pavidalu – gyvai įrašytu albumu-kompilacija tuo pačiu pavadinimu, kviečiančiu dar kartą artimiau susipažinti su nepriklausoma lietuviškos muzikos alternatyviaja scena ir šiai pristatyti atrinktais septyniais kūrinių – Solo Ansamblio „Neturėjom dainos”, Monikazės „Go Away”, Kabloonak „Lonesome Prairies”, Kamanių šilelio „Aš nieko nežinau”, Ego mašinos „Pabėgimas”, Vilniaus Energijos „Šiaurės Europa” ir Garbanoto „Blue Sun”.

Griežtesnio garso gerbėjams naujienų taip pat nestinga. Tarptautinės sėkmės sulaukusi Lietuvių metalo muzikos grupė „Erdve” dar 2020 m. rugsėjį surengė savo vienintelį koncertą turbūt vienoje išpūdingiausių vietų šalyje – Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime. Vasarį „Erdve” pristatė gyvo pasirodymo videopremjerą ir galimybę kiekvienam norinčiam virtualiai sudalyvauti išskirtiniame koncerte bei patirti stiprius emocinius išgyvenimus, keliamus ypatingos ir sunkios, kančių ir skausmo persmelktos pasirodymo aplinkos.

O štai sausio pabaigoje Šv. Kristoforo kamerinis orkestras ir dirigentas Modestas Barkauskas paskelbė savo virtualių koncertų ciklą, besitęsusių ir vasario mėnesį. Kolektyvas įprastu laiku ketvirtadieniais kviečia nuotoliniu būdu pasidžiaugti naujaisiais orkestro vasarą sukurtais naujų koncertinių programų įrašais. „Ketvirtadienių su Kristoforu” koncertų metu sau artimą muziką ras kiekvienas, kadangi platus repertuaras siūlo klasikinius F.Schuberto, W.A.Mozarto, L.van Beethoveno kūrinius, dar negirdėtas lietuvių bei užsienio kompozitorių premjeras, taip pat orkestro artistų parengtas kvartetų ir kvintetų programas.

Gimtadieniai karantino metu taip pat gali būti linksmi ir prasmingi! Vasario 22-ąją jubiliejų šventė vienas didžiausių šalies kolektyvų – valstybinis ansamblis „Lietuva”. Per aštuoniasdešimt metų profesionaliai atliekamu tautiniu žanru garsėjęs ansamblis sukakties metu siekė atskleisti naujas šiuolaikiškų sprendimų bei skirtingų muzikos žanrų samplaikos naujas galimybes. Jų įvairiapusišką veiklą mini naujai išleistas dviejų dalių muzikinis albumas „Mes – Lietuva! Geriausių kūrinių rinkinys”, prie kurio prisidėjo garsūs atlikėjai Monika Marija, Giedrius Arbačiauskas, Gediminas Storpirstis, Saulius Bareikis, Deividas Norvilas-Deivis, Veronika Povilionienė, Povilas Meškėla, folkroko grupė „Žalvarinis”, sunkiojo metalo grupė „Thundertale” ir kiti.

Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje Va-

„Tiltų namų radijo” festivalis

sario 16-osios koncertas šįmet taip pat buvo kiek kitoks. Skaitmeninėje Filharmonijos salėje, „YouTube” ir „Facebook” platformose šventės išvakarėse skambėjo specialiai parengti ryškiausi Amilcare’s Ponchielli 1874 metais sukurtos operos „Lietuviai” („I Lituani”) fragmentai. Taip buvo prisimenamas išpūdingiausias LNF 80-ojo sezono pradžios įvykis – operos koncertinis atlikimas buvo įrašytas 2020 m. rugsėjį, kai Lietuvos nacionaliniam simfoniniam orkestrui ir Kauno valstybinam chorui dirigavo Modestas Pitrenas, o scenoje žibėjo tokie pasaulinį pripažinimą pelnę solistai, kaip Jūratė Švedaitė-Waller (sopranas, JAV), Mickael Spadaccini (tenoras, Belgija), Arūnas Malikėnas (baritonas), Modestas Sedlevičius (baritonas) ir Tadas Girininkas (bosas). Vasario mėnesį Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimui garso režisieriai Aleksandra ir Vilius Keraai parengė išpūdingų operos fragmentų montażą, kuriam operos fragmentai dera su sveikinimais bei operą pristatančiais interviu.

Negana to, ši ir praėjusių mėnesių kiekvienam, išsiilgusiam gražiausių operos arijų ir ryškiausių Lietuvos operos balsų, duris atvėrė naujas nuotolinis Nacionalinio operos ir baleto teatro projektas „Avansena”. Avansena yra žinoma kaip priekinė teatro scenos dalis, lanko forma išsikišanti į žiūrovų salę. Režisieriai, norėdami išplėsti vaidinimo erdvę, dažnai į avanseną perkelia ir pagrindinį veiksmą.

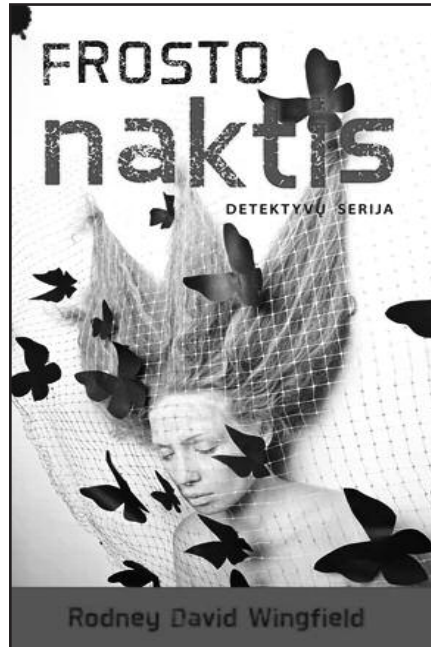
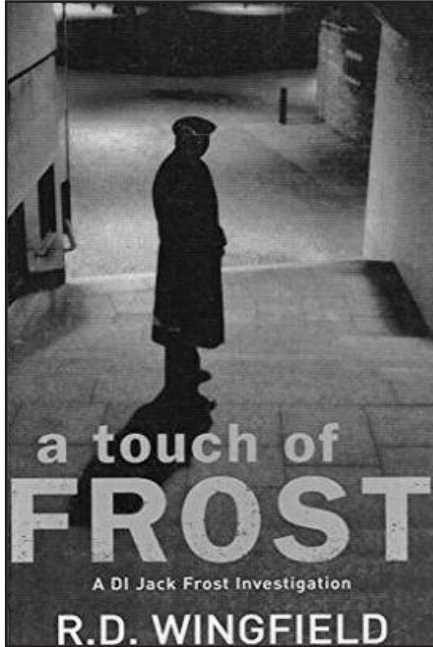
Perkelti veiksmą Lietuvos nacionaliniam operos ir baleto teatrui teko ir šįmet, karantinui užvėrus teatro duris. Dabar iš avansenos į kiekvieno namus pristatomas virtualių kamerinės vokalinės muzikos pasirodymų ciklas šaltus ir apsnigtus vasario vakarus šildė gražiausiomis klasikinėmis melodijomis. Avansenoje jau pasirodė visa Lietuvos operos scenos solistų virtinė – dainavimo malonumu su kitais dalijosi tokie menininkai kaip Viktorija Miškūnaitė, Tomas Pavilionis, Joana Gedmintaitė, Monika Pleškytė, Irena Zelenkauskaitė, Arūnas Malikėnas, Liudas Norvaiša, Steponas Zonys, Regina Šilinskaitė, Jovita Vaškevičiūtė, Julija Stupnianek ir Mindaugas Jančiauskas. Vasario 16-osios progą avansenoje pažymėjo ypatingas solisto Kosto Smorigino rečitalis, kuriame skambėjo vien lietuvių kompozitorių kūrinių.

Verta nedvejoti, čiupti savo ausinukus ir pradėti klausytis nuostabių Lietuvos muzikos atlikėjų siūlomų skambesiu.

„Erdve” Lukiškių kalėjime-izoliatoriuje

Krėsle su detektyvu Apie nuostabųjį Frostą

Renata Šerelytė

Kartais tiesiog stebiuosi savimi – kodėl taip ilgai nepastebėjau vienokių ar kitokių knygų? Ar tai – lemtingas atsitiktinumas, ar lemtingas žioplumo ženklas, ar dar kas nors, ką vėliau grauždama gali apibūdinti fraze „geriau vėliau negu niekada“?.. Ir ką tada žmogus skaitai, jei pražiopsai knygas, kurios džiugina ir teikia skaitymo malonumą?..

Šiaip jau atpirkimo ožį rasti galima; aš apkaltinčiau geros populiariosios literatūros ignoravimo tradiciją, ateinančią iš sovietmečio. Į mokslinę fantastiką buvo žiūrima, regis, gana pagarbiai – tą liudijo tikrai nebloga „Zenito“ serija, kurioje buvo, tiesą pasakius, ir ideologinio šlamšto, ir gerų amerikiečių *science fiction* kūrinių Henrio Catnerio, Roberto Hainlino, Roberto Schekley, Isaaco Asimovo, Clifordo Simeko ir kt. Bet detektyvai... o, šioje srityje būta daug baltų dėmių. Nuo klasikos – Edgardo Allano Poe ir Gilberto Keitho Chestertono – iki Agathos Christie ir modernesnių autorių. Be to, vyravo nuomonė, kad detektyvinė literatūra skirta prasto literatūrinio skonio skaitytojams, kad ji neverta rimto rašytojo plunksnos.

Ir štai pagaliau atėjo laikas, kai detektyvinė literatūra užėmė tą vietą, kurios ir buvo verta – pakankamai garbingą ir aukštą. Nes kaip žanras ji reikalauja ir idėjos, ir meistriskumo, ir stiliaus įgūdžių, ir personažų autentiškumo bei gyvybingumo. Ir skaitytojai tai suvokė. O aš visai neseniai atradau Frostą.

Suričiau visą seriją nė neatsikvėpusi, su didžiausiu skaitytojos pasitenkinimu ir švelnia meile tam netvarkingam, susivėlusiam, baisiai žmogiškam ir tragikomiškam inspektoriumi Frostui. Ir man pasirodė maža tų šešių knygų („Frostas Kalėdos“, „Frostas prisilietimas“, „Frostas naktis“, „Frostas žiema“, „Atkaklusis Frostas“, „Frostas dvikova“). Užtat didelės viltis dėją į leidėjų sumanytą serijos tęsinį (po Wingfieldo mirties pasivadinę James Henry slapyvardžiu du rašytojai – James Garbutt ir Henry Sutton – tęsė „Frostas“ seriją – pasirodė „Seržantas Frostas“, „Frostas rytas“, „Frostas vidurnaktis“, „Lemtingasis Frostas“).

Deja, deja... Nors išoriškai lyg ir viskas gerai, tęstinis Frostas man pasirodė negyvas ir netikras. Lyg būtų nulipdytas tikslus atvaizdas, bet neįkvėpta gyvybės. Ir dar kažkoks pretenduojantis būti geresniu nei yra.

Va šito tai jau tikrai nereikėjo. Nes Frostas simpatingas – būtent tame, kad jis nesisistengia būti geresniu dėl to, kad patiktų viršininkui, žiniasklaidai ir snobams. (Skaitytojai – ne išimtis). Ir patrauklus jis ne dėl to, kad nesirūpina savo išvaizda, laido stačiokiškus juokelius ir tarp išsičiustijusių televizinių seklių, pasižyminčių paslaptimis savybėmis ir nuojautomis, atrodo kaip apipešiota varna. Mielas jis dėl savo paprastumo ir

tuo, kad nėra nei pernelyg gudrus, nei – neduok Dieve – turįs kokių mistiškų galių.

Frostui Dievas suteikė tokią atjautą ir paprastumą, kad jis man norom nenorom primena Chestertono tėvą Brauną – seklį katalikų kunigą. (Į policiją nuolat besikreipiančią dėl seksualinio persekiojimo nejauną moterį Frostas išklauso kantriai ir nesityčioja iš jos kaip kiti policininkai, nes supranta, kad moteris taip elgiasi todėl, kad yra ne tik kiek trenkta, bet ir be galo vieniša ir pažeidžiama). Be to, Frostas niekada nesitaiksto su blogiu, ypač jeigu jis paliečia pažeidžiamiausius, silpniausius visuomenės narius (vaikus, senokus, visuomenės atstumtuosius). Jis nesmerkia ir ne teisia, bet kovoja net tada, kai viskas atrodo beviltiška. Ir dar – Frostas turi puikų humoro jausmą, gerus bendradarbius ir niekam tikusį viršininką, išprotėjusį dėl tvarkingų ataskaitų.

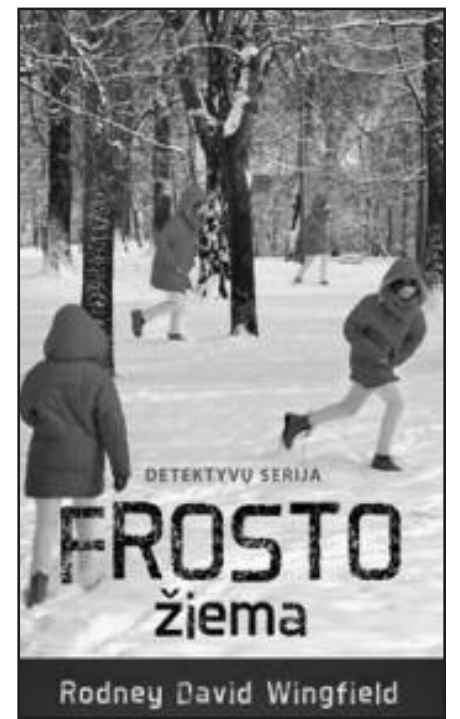
Nusikaltimai, kuriuos narplioja Frostas – ir baisūs, ir slogūs, ir juokingi, ir tragikomiški. Jie pinasi kaip virvės gijos, papildydami vienas kitą. Vieniems išaiškinti prireikia ir pastangų, ir pasiaukojimo, o kiti išaiškėja tarsi netyčia. Bet Dentono policijos darbas atskleistas meistriškai ir patraukliai, puikūs psichologiškai išreikšti personažai, nevienareikšmiškai pateikiami nusikaltimo motyvai ir pasėkmės.

Jeigu reikėtų apibūdinti šią seriją keliais žodžiais, pasakyčiau – „Nuostabūs Frostas“.

Apie autorių: Rodney David Wingfield (1928–2007) – anglų autorius ir radijo dramaturgas, išgarsėjęs sukurdamas detektyvo inspektorius Jacko Frostas personažą, kurį vėliau vaidino seras Davidas Jasonas filme „Frostas prisilietimas“ (A Touch of Frost). Serialas

ir aktorius Jungtinėje Karalystėje pelnė gausybę apdovanojimų.

Apie siužetą: Maniakas Dentone žudo senutes, o policijos pareigūnus vieną po kito guldo gripo epidemija. Nusikamavę kriminalistai pluša be atilsio: iš pažiūros darnią jauną porą puldinėja mirtimi grasinantis padegėjas, o kur dar įtartinos savižudybės, apiplėšimai, nelegali prekyba pornografinėmis vaizdajuostėmis, anoniminiai laišukai... Visas šias bylas tiria kriminalistas inspektorius Džekas Frostas, išsiblaškęs nevaleiki ciniškas. Žinodamas, kad susimovęs skyriaus viršininko pasigailėjimo nesulauktų, Frostas imasi rizikingų veiksmų. Rizika – nuolatinė jo palydovė... („Frostas naktis“).

Rodney David Wingfield. Frostas žiema. – Vilnius, Briedis, 2015

Pasaulio lietuvių kūrėjai

Atkelta iš 4 psl.

„Kai Vilniuje į Knygų mugę mane vežė taksistas, paklausiau, ar jis skaito elektronines knygas ir išgirdau atsakymą, kad knyga turi būti tik popierinė. Lietuviams tokie dalykai labai svarbūs, kultūra juose giliai įaugusi, Lietuva labai atvira kultūrai, ir man tai išties patrauklu. Paprastas pavyzdys – Knygų mugė kasmet sutraukdavo 60 ar 65 tūkstančius žmonių, o Toronte, kuris gerokai didesnis už Vilnių, į ją atėjo 18 tūkstančių lankytojų ir kitais metais jos jau neorganizavo“, – pasakojo A. Šileika.

Pakvietė į naują virtualų susitikimą

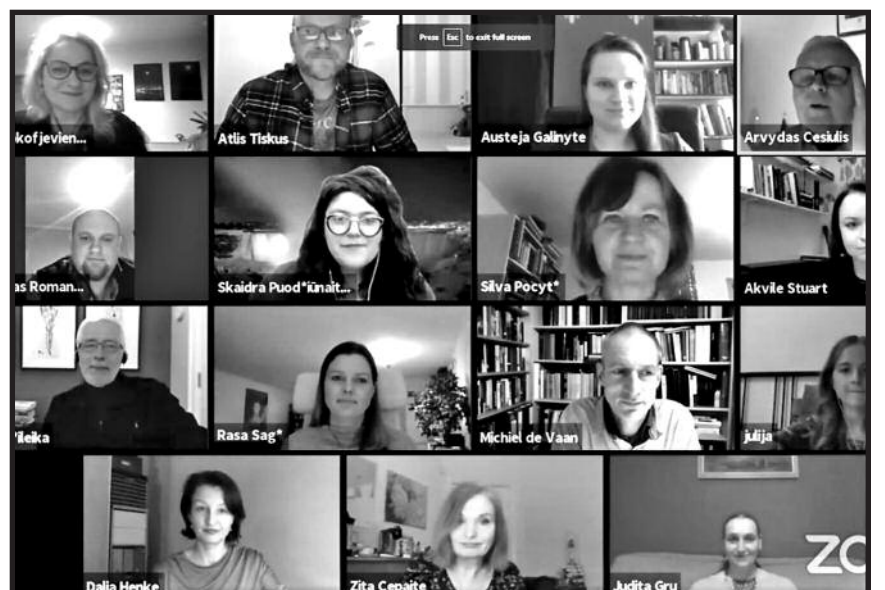
Gerai žinoma rašytoja Zita Čepaitė, anksčiau vadovavusi JK Lietuvių Bendruomenei sakė, jog dar 2006 metais atvyko iš Lietuvos Londoną jau būdama rašytoja, čia gerokai papildė savo kūrybos bagažą, parašė dar tris knygas, iš kurių žinomiausia yra „Emigrantės dienoraštis“ – čia autorė aprašė savo emigracijos patirtį. Pasak jos, susidomėjimas lietuvių kūrėjais išėivijoje pastaraisiais metais jau mažėja, nes tai tampa ne egzotika, jų vis daugėja.

Ji sakė, kad sugrįžusi į Lietuvą džiaugiasi susitikimais su šeima, draugais, lietuviška kalba aplink, bet po kurio laiko jau pasiilgsta ir anglų kalbos, tad ir knygą pasikaityti į gimtinę ji vežasi anglų kalba. Tą jauseną renginyje pakomentavo V. Rykštaitė, pacitavusi Australijoje gyvenančią lietuvių rašytoją Akviliną Cicėnaitę – „tai dviejų buvimų dovana“. Pasak V. Rykštaitės, būtent toks apibrėžimas jai labai patinka, ir taip gyventi tikrai yra įdomiau.

Pokalbyje dalyvavo ir įdomiais pastebėjimais pasidalino Nyderlanduose gy-

venantis poetas ir menininkas Atlis Tiškus, poetė iš JK Pieterboro miesto Judita Grubienė, vadovaujanti vietos lietuvių draugijai „Švyturys“, taip pat Airijoje, Dubline įsikūrusio lietuviško teatro „Alternatyva alternatyvai“ vadovė Laima Prokofjevienė, jautriai kalbėjo ir aktyvi Kanados Toronto miesto lietuvių bendruomenės narė Skaidra Puodžiūnaitė, taip pat menininkė, audėja iš Montrealio miesto Austėja Galinytė.

Pokalbyje dalyvavusi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) pirmininkė Dalia Henke, įsikūrusi Hamburge, Vokietijoje priminė, jog 2019 metais Vilniuje buvo surengtas ir didelio dėmesio sulaukė Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimas, o kūrėjus norima suburti, su jais palaikomas ryšys. D. Henke pakvietė kūrėjus prisidėti prie rašomos knygos, skirtos PLB veiklai per pastaruosius 30 metų apžvelgti. Taip pat ji pakvietė visus kūrėjus į gegužės 5 dieną rengiamą virtualų susitikimą su kūrybiškiausios lietuviškos knygos autoriumi – ta knyga dar renkama ir jos autorius ar autorė gali gyventi ir Lietuvoje, ir užsienyje.

Susitikime dalyvavo lietuviai iš įvairių pasaulio kampelių